

Tiltaksplan mot vold og seksuelle overgrep 2024–2028

**FÆRDER
KOMMUNE**
– med vind i seilene

Tiltaksplan mot vold og seksuelle overgrep 2024–2028

Innholdsfortegnelse

1 Forord

2 Hva er vold - ulike typer vold

2.1 Vold i nære relasjoner

2.2 Vold mot barn

2.3 Unge voldsutøvere og vold i ungdomsmiljø

2.4 Vold mot voksne

2.5 Personer med psykisk utviklingshemming og/eller nedsatt funksjonsevne

2.6 Eldre

2.7 Psykisk helse og rus

2.8 Negativ sosial kontroll, æresrelatert vold og ufrivillig opphold i utlandet

2.9 Tvangsekteskap

2.10 Kjønnsslemlestelse (omskjæring)

2.11 Digital vold

3 Status for Færder kommune

3.1 Tall fra politiet

3.2 Tall fra barnevernstjenesten i Færder

3.3 Tall fra Konsultasjonsteam - Ved uro knyttet til vold, seksuelle overgrep og skadelig seksuell atferd 0–18 år

3.4 Tall fra TryggEst

3.5 Økning i meldinger som omhandler vold og overgrep

4 Formelle bestemmelser

4.1 Taushetsplikt

4.2Samtykke

4.3Meldeplikt/opplysningsplikt

4.4Opplysningsrett

4.5Avvergingsplikt

4.6Kjønnslemlestelse og avvergelsesplikten

5Oversikt over sentrale tjenester som er viktige i arbeidet mot vold i nære relasjoner

5.1Ansatte i Færder kommune

5.2Barneverntjenesten

5.3Forebyggende helsetjeneste, barn og unge

5.4Konsultasjonsteam - Ved uro knyttet til vold, seksuelle overgrep og skadelig seksuell atferd 0–18 år

5.5Handlingsplan for alle som arbeider med barn og unge i Færder

5.6TryggEst

5.7Politiet

5.8Krisesentret Vestfold

5.9Barnevernvakta

5.10Alarmtelefonen for barn og unge

5.11SMISO Vestfold (tidligere incestsenteret)

5.12Statens Barnehus i Sandefjord

5.13Ambulerende voldtektsmottak i Vestfold, SO – teamet, fra 14 år

5.14Familievernkontoret

5.15Alternativ til vold i Vestfold

5.16Tannhelsetjenesten

5.17Røde kors-telefonen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold

5.18Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold

5.19Operativ koordineringsgruppe mot hatefulle ytringer, radikalisering og voldelig ekstremisme

5.20Mangfoldsrådgiver

5.21Vern for eldre

5.22 Sammen mot vold og overgrep - Færder kommune

5.23 SLT-strukturen i Færder kommune – Samordning av lokale rus og kriminalitetsforebyggende tiltak

6 Tiltaksplan

6.1 Forebyggende tiltak

6.2 Kompetansehevende tiltak

6.3 Hjelpetiltak

7 Vedlegg

1 Forord

Vold og overgrep er et alvorlig samfunns- og folkehelseproblem. Regjeringen har nylig gitt ut en proposisjon som omhandler regjeringens opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner for perioden 2024–2028. Proposisjonen gir en oversikt over hovedutfordringene og tiltak for å forebygge og bekjempe volden.

Kommunene har en viktig rolle i å forebygge, avdekke og avverge vold og overgrep, og i oppfølging og behandling av både personer som er utsatt for eller som utøver vold. De helsemessige konsekvensene kan være omfattende, langvarige og potensielt livstruende. Mange som utsettes for vold melder ikke fra til politi eller andre hjelpeinstanser. Det å oppdage vold kan være vanskelig. Det er derfor avgjørende at kommunen har ansatte som kjenner til tegn og signaler på vold og at de vet hva de skal gjøre når de mistenker vold og overgrep. Færder kommune har nulltoleranse for alle typer vold. Ansatte skal så tidlig som mulig forebygge, avdekke og lindre helseskader som følge av vold og overgrep. Tiltaksplanen mot vold og seksuelle overgrep skal være et hjelpemiddel i den sammenheng. Tiltaksplanen er delt i tre områder: Forebyggende tiltak, kompetanse tiltak og hjelpetiltak.

Tiltaksplanen gjelder for perioden 2024–2028. Ansvaret for gjennomføring og evaluering ligger til virksomhetsledere i de enkelte tjenestoområdene. Det overordnede ansvaret er lagt til virksomhetsdirektørene for oppvekst og helse.

2 Hva er vold - ulike typer vold

2.1 Vold i nære relasjoner

Vold i nære relasjoner er et standardisert begrep hvor overgriper og offer er knyttet til hverandre ved nære familiebånd eller på annen måte betyr mye for hverandre i hverdagen. Vold og seksuelle overgrep knyttes også til andre relasjoner enn nære familiemedlemmer.

Vold, er enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får den andre personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutter å gjøre noe den vil. Vold mot barn er alle former for fysisk, psykisk eller seksuell mishandling, forsømmelse eller utnyttelse. Det regnes som vold mot barn når barn er vitne til vold.

Vold i nære relasjoner omfatter:

- Fysisk vold (eks: slag, spark, bitt, kvelertak, holding, risting, vri armen, ørefik)
- Psykisk vold (eks: trusler, trakassering, kontrollerende atferd eller sjalusi)
- Seksuell vold (seksuell trakassering, voldtekt, incest, nettovergrep)
- Materiell vold (eks: knuse eller trusler om å ødelegge gjenstander, slå i vegg/dør)
- Sosial vold (eks: begrense kontakten med venner, familie og naboer)
- Økonomisk vold (eks: kontroll over økonomiske ressurser)
- Latent vold (eks: går på nåler, er på vakt og venter på volden. Volden er til stede i kraft av sin mulighet)
- Digital vold (eks: trusler, overvåking og kontroll via mobil/sosiale medier, å spre bilder av noen uten samtykke)

Vold i nære relasjoner er straffbart, uavhengig av hvem som utøver volden og hvor den finner sted.

Det følger av straffeloven § 283 at mishandling i nære relasjoner er forbudt i Norge. Videre er en rekke seksuelle handlinger straffbare i medhold av straffeloven §§ 291-318. § 282. Utøvelse av straffbare seksuelle handlinger er fastslått i Straffeloven § 291-§ 318. Det er bekymringsfullt at mange som utsettes for vold og seksuelle overgrep ikke oppsøker politi og hjelpeapparatet, og at hjelpeapparatet og politi ikke alltid klarer å fange opp de som trenger hjelp. Vold og seksuelle overgrep forekommer i alle samfunnslag, uavhengig av utdanning og jobb.

Partnervold er et hyppig og verdensomspennende helseproblem som rammer kvinner oftere enn menn. Volden kan være fysisk, emosjonell, seksuell eller finansiell misbruk. Personer som blir mishandlet, kan utvikle kroniske fysiske og emosjonelle symptomer, foruten skader som oppstår akutt i forbindelse med fysisk og seksuell vold (NHI.no)

2.2 Vold mot barn

Alle barn har rett til en trygg barndom. I lov om barn og foreldre § 30, 3 ledd står det følgende; «Barnet må ikke bli utsett for vald eller på annen vis bli handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa blir utsett for skade eller fare. Dette gjeld òg når valden brukast som ledd i oppsedinga av barnet. Bruk av vald og skremmande eller plagsam framferd eller annan omsynslaus åtferd overfor barnet er forbode».

Forskning viser at barn som utsettes for langvarig traumatisk stress kan påføres fysiologiske endringer i hjernen, som følge av vedvarende og forhøyet kortisolnivå (stresshormoner). Volds- og overgrepssatte barn har forhøyet hvilepuls, de får ofte problemer med oppmerksomhet, uro og impulskontroll som kan føre til dårlige skoleprestasjoner og dårlig sosial mestring. Det er dokumentert at det er like skadelig for barns utvikling å være vitne til vold, som det er selv å bli utsatt for vold. Barn som ser mor bli slått lever med den samme redselen som om volden skulle ramme dem selv. Situasjonen påfører barnet et liv med angst, skam og hemmeligholdelse.

Allerede i mors liv risikerer barnet å bli påvirket negativt av volden (Øverlien 2012) Omkring 40 % av de barn som vokser opp som vitne til vold utvikler hjelpetrengende psykiske problemer i løpet av livet, mens 20 % av barna selv blir voldsutøver som voksne. En regner med at de fleste voldsutøvere selv har opplevd vold og overgrep i sin oppvekst. (NOVA-rapport 2007 Vold og overgrep mot barn og unge).

FNs konvensjon om barns rettigheter (barnekonvensjonen)

Barnekonvensjonen ble ratifisert (gjort rettslig bindende) av Norge i 1991, og ble en del av norsk lov i 2003. Barnekonvensjonen gjelder derfor som norsk lov og ved en eventuell motstrid mellom konvensjonen og norsk lov skal konvensjonen gå foran, jf. menneskerettsloven §§ 2 og 3. Barnekonvensjonen har derfor fått en sterk stilling i norsk rett. Barns rett til ikke å bli utsatt for vold er vernet av barnekonvensjonen. Beskyttelse mot vold fremgår også av generelle menneskerettigheter som Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK), men barnekonvensjonen går lenger i å gi barn rettigheter for vern mot vold. Barnekonvensjonen artikkel 19 omhandler barns rett til ikke å bli utsatt for vold og overgrep fra foreldre og andre omsorgspersoner. I tillegg vil vi trekke frem § 3 og § 12.

Barnekonvensjonen § 3: Til barnets beste

Handlinger som angår barn som foretas av myndigheter og organisasjoner skal først og fremst ta hensyn til barnets beste. Staten skal sørge for at de institusjoner og tjenester som har ansvaret for omsorgen eller vernet av barn, har den standard som er fastsatt, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner så vel som overoppsyn. Barnet har rett til å si sin mening i alt som vedrører det og barnets meninger skal tillegges vekt.

Barnekonvensjonen § 19: Beskyttelse mot misbruk

Barnekonvensjonens artikler 19 og 34 fastslår at alle barn har rett til beskyttelse mot alle former for vold, mishandling og omsorgssvikt, og at staten har en plikt til å forebygge, hjelpe og gi støtte til barn og unge som er utsatt for vold og seksuelle overgrep. I praksis innebærer dette at kommuner har en plikt til å utvikle tiltak og arbeide for å forebygge vold og overgrep, til å ha rutiner for å følge opp bekymring for et barn, og til å være pådriver for at barn og unge skal få den hjelpen og beskyttelsen de har krav på.

2.3 Unge voldsutøvere og vold i ungdomsmiljø

Vold inn – vold ut. Forskning peker på at voldsutøvere i langt større grad enn normalbefolkningen selv har opplevd vold i barndommen (*Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)*). Det kan være grunn til å anta at en viss andel av unge voldsutøvere selv har vært utsatt for vold, og har en økt sårbarhet for å bli utøvere av vold i nære relasjoner i fremtiden. Det blir viktig at Færder kommune retter innsatsen mot å bryte voldsspiralen, og iverksetter gode forebyggende tiltak for unge voldsutøvere. I tillegg til gode universelle

tiltak blir det viktig å rette innsatsen mot selektivt indikerte tiltak for gruppen av unge voldsutøvere / unge som har påbegynt en kriminell løpebane. Dette vil forebygge fremtidig utøvelse av vold i nære relasjoner. Politiet peker på tiltak som virker å lage gode analyser på årsaker til negativ utvikling/voldsutøvelse sammen med den unge, og iverksette multisystemiske samtidige tiltak i et godt koordinert tverrfaglig arbeid. I tillegg blir det viktig at unge voldsutøvere som selv har vært utsatt for vold og andre traumer får bearbeidet traumene sine.

2.4 Vold mot voksne

Kommunen er forpliktet etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-3 a å ha særlig oppmerksomhet rettet mot at pasienter og brukere kan være utsatt for, eller kan stå i fare for å bli utsatt for, vold eller seksuelle overgrep. Kommunen skal også legge til rette for at helse- og omsorgstjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep.

TryggEst er utviklet for å hjelpe kommunen til å ivareta risikoutsatte voksne innbyggere. Den skal bidra til å forebygge, avdekke og håndtere vold og overgrep mot denne gruppen. De sårbare risikoutsatte er mer utsatt for vold og overgrep enn andre. Volden kan være fysisk, psykisk, seksuell, økonomisk eller det kan være omsorgssvikt / forsømmelse.

Modellen inneholder forslag til hvordan en kommune kan organisere dette arbeidet. Det er blant annet utviklet et e-læringskurs og et verktøy for risikovurdering som alle TryggEst-kommuner kan ta i bruk.

Det er et forenklet og enhetlig system som skal senke terskelen for å melde fra om vold og overgrep. TryggEst skal blant annet sikre:

- at saker ikke blir oversett eller glemt
- lik behandling uavhengig av bostedskommune
- større grad av forutsigbarhet både i kommune, og hos den utsatte
- færre følgeskader som vil kreve omfattende behandling og tjenester
- bedre livskvalitet for den utsatte
- større trygghet for dem som mottar tjenester
- bedre oppfølging av den utsatte
- bedre evaluering og læring av saker
- bedre medvirkning i egen sak for den utsatte

Færder kommune etablerte tverrsektorielt TryggEst team i 2020.

Erfaringen etter 3 år er at TryggEst bidrar til at det avdekkes flere saker. Teamet mottok 6 saker i 2022 og 22 saker i 2023.

TryggEst har blitt en hovedkanal for melding av saker og teamet sikrer at håndteringen saker blir systematisk og enhetlig.

2.5 Personer med psykisk utviklingshemming og/eller nedsatt funksjonsevne

Personer med utviklingshemming har forhøyet risiko for å bli utsatt for vold og overgrep, det vil si fysisk og psykisk vold, seksuelle overgrep, negativ sosial kontroll, æresrelatert vold, nettovergrep, omsorgssvikt og forsømmelse (Grøvdal, 2013). Personer med utviklingshemming kan også være utsatt for økonomiske overgrep (Elvegård m.fl., 2020). Mange utviklingshemmede er avhengig av assistanse i hverdagen. Omsorgssituasjonen kan utgjøre en risiko for vold og overgrep. Overgriper kan være en tjenesteyter eller en annen hjelper, et familiemedlem, en i det sosiale nettverket eller en fremmed. Overgriper kan også være en person med utviklingshemming. Mange kan oppleve å ikke blir forstått, trodd eller tatt på alvor når de forsøker å fortelle om urett de blir utsatt for. Det er derfor viktig å legge til rette for at mennesker med utviklingshemming kan tilegne seg informasjon og kunnskap om vold og overgrep.

Forebyggende tiltak overfor barn, unge og voksne med utviklingshemming er blant annet:

- tilrettelagt informasjon om, og tydelige holdninger til, hva som er lov og ikke lov
- kunnskap om retten til ikke å bli utsatt for uønskede seksuelle handlinger fra en annen person
- tilpasset undervisning om kropp og identitet, venner og kjærester, seksualitet og samliv
- opplæring i å gjenkjenne og kunne si fra om overgrep
- sikre at personer som bruker ASK kan formidle sine grenser

Personer med psykisk utviklingshemming som mistenkes å ha vært utsatt for vold eller overgrep vil bli avhørt ved Statens Barnehus, gjerne ledsaget av en person de har et trygt forhold til. TryggEst-koordinatorene i Færder kommune kan gi råd og støtte til personer med utviklingshemming, familien deres eller ansatte.

Observeres tilfeller av vold mot personer med utviklingshemmede og/eller personer med nedsatt funksjonsevne skal dette håndteres i tråd med prosedyrer i kvalitetssystemet.

2.6 Eldre

Vold og overgrep mot eldre personer er et alvorlig problem i samfunnet og ofte et usynlig problem. En trygg alderdom er en grunnleggende verdi. Mellom sju og ni prosent av eldre som bor hjemme, har blitt utsatt for vold og overgrep. Dette viser tall fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. Eldre som utsettes mot vold og overgrep har mer somatisk sykdom og oftere fallskader. Den som utøver volden, er ofte en den eldre har tillit til, er avhengig av eller er sterkt knyttet til. Mange eldre kan oppleve det skambelagt å bli utsatt for vold av sine nærmeste og/eller betrakte det som en privatsak og melder det derfor ikke. En annen årsak til mulig underreportering kan være at den eldre både har et avhengighets forhold og et tillitsforhold til overgriper og derfor ønsker å beskytte overgriper. Frykt for egen sikkerhet eller at man ikke er kjent med hvor man kan henvende seg kan og være årsak til underreportering.

Vold og overgrep mot eldre skjer i alle lag av befolkningen, og rammer begge kjønn. Risikofaktorer for overgrep hos eldre kan være generell aldersrelatert svekkelse, sykdom eller funksjonssvikt, omsorgsbelastning, isolasjon, redusert sosialt nettverk og/eller andre livsforandringer forbundet med høy alder. Det kan være vanskelig å avdekke overgrep mot eldre, fordi temaet er tabubelagt og mange eldre lever isolert og tar lite eget initiativ for å få hjelp.

I tillegg til fastlegene er det ansatte i kommunens helse- og omsorgstjenester som i hovedsak er i kontakt med eldre. Observeres tilfeller av vold mot brukere eller pasienter innen omsorgen for eldre skal dette håndteres i tråd med prosedyrer i kvalitetssystemet.

2.7 Psykisk helse og rus

Å ha psykisk sykdom kan redusere evnen til å ta gode beslutninger og beskytte seg selv mot krenkelser. Dette øker risikoen for å bli utsatt for vold, overgrep og omsorgssvikt. Mennesker med psykiske lidelser har økt sannsynlighet for å bli utsatt for vold enn befolkningen for øvrig. I parforhold forekommer vold hyppigere der den utsatte har bipolar lidelse, depresjon, angst eller PTSD. Personer som har vært utsatt for tvang under behandling kan oppleve at deres personlige grenser flyttes. Dette kan medføre at det blir vanskeligere å identifisere straffbare forhold. Noen asylsøkere har opplevd grov vold og tortur. Slike traumer kan gjøre at man fungerer dårligere i hverdagen.

Enkelte opplever å ikke bli trodd når det formidles vanskelige hendelser til hjelpeapparatet. Menn har vanskeligere enn kvinner for å oppsøke hjelp. Personer med ruslidelse har økt risiko for å bli utsatt for vold og for å utøve vold. Ruspåvirkning svekker vurderingsevne og risikoforståelse samt evnen til å ta vare på seg selv. Kvinner er særlig utsatt for både fysisk vold og seksuell vold. Voldsutøver er i all hovedsak en i nær relasjon. Rusavhengigheten kompliserer og vanskeliggjør å bryte/melde fra om forholdet. Voldsutøver har ofte tilgang til rusmidler kvinnen er avhengig av og kan beskytte kvinnen fra andre voldsutøvere. Menn med ruslidelse har økt risiko for å bli utsatt for fysisk vold samt utøve vold. Voldsutøver er i all hovedsak en bekjent.

Alkohol er det rusmiddelet som knyttes til de aller fleste voldslovbrudd begått i ruspåvirket tilstand.

Observeres tilfeller av vold mot brukere eller pasienter innen tjeneste for psykisk helse og rus skal dette håndteres i tråd med prosedyrer i kvalitetssystemet.

2.8 Negativ sosial kontroll, æresrelatert vold og ufrivillig opphold i utlandet

Negativ sosial kontroll forstås som press, oppsyn, trusler eller tvang som systematisk begrenser noen i sin livsutfoldelse eller gjentatte ganger hindrer dem i å treffe selvstendige valg om eget liv og egen fremtid. Dette gjelder for eksempel den enkeltes selvbestemmelse over egen identitet, kropp, seksualitet, frihet til å velge venner, fritidsaktiviteter, religion, påkledning, utdanning, jobb, kjæreste og ektefelle, og til å be om helsehjelp.

Æresrelatert vold er overgrep mot et familiemedlem som familien opplever at har vanæret dem, eller som frykter at skal vanære dem. Volden har som mål å forhindre ærestap eller å gjenopprette tapt ære. Æresrelatert vold er som regel vold i nære relasjoner og utøves av flere personer.

Æresrelatert vold skjer i et miljø der kollektivismen og patriarkalske normer styrer. Dermed forekommer det også i trossamfunn som har egne sosiale normer og er «parallelsamfunn».

Personer som bryter med kjønn- og seksualitetsnormer (LHBTIQ+ personer) er ekstra utsatt.

Æresrelatert vold kan omfatte handlinger som:

- Tvangsekteskap
- Nedverdiggelse
- Trusler
- Utstøtelse

- Fysisk- og/eller psykisk vold
- Æresdrap
- Isolasjon/frihetsberøvelse
- Sterk kontroll og overvåkning
- Ufrivillig opphold i utlandet

Ansatte i kommunen kan søke hjelp og støtte fra et kompetanseteam på dette feltet. Kompetanseteamet er et nasjonalt tverretatlig fagteam som bistår hjelpeapparatet i konkrete saker om tvangsekteskap, kjønnslemlestelse eller andre former for æresrelatert vold. [Les om teamet her.](#)

Ufrivillig opphold i utlandet

Er den strengeste formen for negativ sosial kontroll, hvor det er viktig at ansatte er kjent med sin meldeplikt og avvergelsesplikt. Det kan være ulike grunner til ufrivillig opphold i utlandet, eksempler på grunner kan være:

- Reise utenlands for å forhindre at barnet / den unge blir for norsk
- Dårlige skoleresultater
- Forhindre ærestap eller gjenopprette æren
- Ta barnet / den unge bort fra rus og/eller kriminelt miljø
- Religiøs opplæring
- Tvangsekteskap
- Kjønnslemlestelse
- «Dumping» av ektefelle mot dennes vilje
- «Kurere» homofili eller annet som av familie og nettverk blir sett på som avvik fra normen (LHBTIQ+)
- «flukt» fra politi eller barneverntjenesten

Nettressurs: imdi.no/NORA

2.9 Tvangsekteskap

Tvangsekteskap er forbudt ved norsk lov, og strider mot menneskerettighetene og internasjonale konvensjoner. (Straffeloven §253)

Tvangsekteskap er en ekteskapsinngåelse der en eller begge ektefellene ikke har mulighet til å velge å forbli ugift uten å bli utsatt for vold, frihetsberøvelse, annen straffbar eller urettmessig atferd eller utilbørlig press. Tvangsekteskap er en form for vold i nære relasjoner og kan i praksis også innebære at den enkelte ikke har mulighet til å bryte en forlovelse eller et inngått ekteskap, eller velge en partner på tvers av familiens ønsker, uten å bli utsatt for represalier.

Tvangsekteskap kan ha ulike forløp. Noen unge kan bli utsatt for tvangsekteskap etter lengre tid med økende negativ sosial kontroll. Andre opplever å bli tvangsgiftet uten å ha vært utsatt for negativ sosial kontroll under oppveksten. Tvangsekteskap gjennomføres både i Norge og i utlandet, men de fleste tvangsekteskap skjer under ferieopphold i utlandet. Det er svært vanskelig for norske myndigheter å hjelpe utsatte personer som befinner seg i utlandet.

Personer med utviklingshemming kan være spesielt utsatt for negativ sosial kontroll, vold og overgrep.

Tvangsekteskap og æresrelatert vold kan true menneskers liv eller helse. Avvergingsplikten gjelder for alle til enhver tid, og opphever eventuell taushetsplikt. Du kan avverge ved å varsle lokalt politi eller barnevernstjenesten. Er det akutt fare for liv og helse skal det umiddelbart meldes til politiet på 112.

Hvis personen er under 18 år, bør barnevernet også kontaktes.

2.10 Kjønnsmlestelse (omskjæring)

Kjønnsmlestelse er ulike typer av inngrep som skader en kvinnes kjønnsorgan, og som kan ha store fysiske og psykiske konsekvenser for den som er utsatt. Kjønnsmlestelse kan blant annet føre til infeksjoner, kroniske smerter, seksuelle problemer, fødselskomplikasjoner og økt fare for dødfødsler.

Kjønnsmlestelse er særlig utbredt i enkelte afrikanske land og i noen land i Midtøsten. Praksisen er en sosial norm som bygger på en rekke kulturelle og sosiale forestillinger. Det kan handle om seksualitet, tilhørighet, estetikk, kjønn og religion.

Det finnes ikke sikre tall på omfanget av kjønnsmlestedede som bor i Norge, men en andel gruppe jenter og kvinner som har innvandret fra Eritrea, Etiopia, Gambia, Sudan og Somalia er blitt kjønnsmlestet før de flyttet til Norge. Det er grunn til å tro at kjønnsmlestelse av barn og unge også kan forekomme i forbindelse med utenlandsreiser, men dette er det lite kunnskap om.

Kjønnsmlestelse er straffbart. Med fengsel inntil 6 år straffes den som utfører et inngrep i en kvinnes kjønnsorgan som skader kjønnsorganet eller påfører det varige forandringer. Rekonstruksjon av kjønnsmlestelse straffes på samme måte. (Straffeloven §284).

Færder kommune har nulltoleranse for vold og seksuelle overgrep. Medarbeiderne skal så tidlig som mulig forebygge, avdekke og lindre helseskader som følge av vold og overgrep. Ansatte som agerer ved bekymring, er antagelig det som i størst grad kan bidra til å forebygge og avverge vold og seksuelle overgrep

2.11 Digital vold

Internett, mobil og andre digitale hjelpemidler kan brukes til å trakassere, krenke, overvåke, kontrollere, forfølge, true, utpresse, spre privat informasjon og private bilder av andre, og til å vise eller direkteoverføre overgrep.

Digital vold kan være:

- trusler, ryktespredning, trakassering og stygge meldinger via nettet (inkludert det som skjer i nettspill) eller mobiltjenester
- sporing, overvåking og kontroll eller stalking via mobil, sosiale medier eller for eksempel kamera eller andre digitale hjelpemidler i hjemmet
- avlytting og overvåking av telefon, nettbrett og PC.
- å spre, true med å spre eller presse noen til å publisere private og/eller intime bilder og annen informasjon på nettet

- å bli eksponert for seksualisert språk eller få tilsendt bilder og filmer med seksualisert eller voldelig innhold
- å bli presset til å utføre seksuelle handlinger som posering, stripping, beføling og samleielignende handlinger foran et web- eller mobilkamera
- direkteoverføring av overgrep på nettet, bestilling av slike overgrep eller digital spredning av overgrepsmateriale – barn og ungdom er spesielt utsatte
- å hacke og misbruke andres konti og profiler på nettet og sosiale medier for eksempel i form av identitetstyveri eller bedrageri ved å sende e-post og meldinger og ta opp lån i andre brukeres navn eller slette konti.

Opplistingen ovenfor er ikke fullstendig, men viser former for digital vold eller nettovergrep som ofte refereres til.

[Les mer om digital vold her \(dinutvei.no\)](http://dinutvei.no)

3 Status for Færder kommune

3.1 Tall fra politiet

Tabellen nedenfor viser antall anmeldelser i Færder kommune innen krimtypene vold og seksuallovbrudd. Det er viktig å påpeke at krimtype "vold" er en bred kategori, og at majoriteten av sakene dreier seg om kroppskrenkelser og trusler.

Anmeldte saker i Færder kommune

Krimtype	2022 - totalt	2022 - U18	2023 - totalt	2023 - U18
Seksuallovbrudd	14	2	16	2
Vold	76	8	99	6

U18 = ungdom under 18 år.

Majoriteten av seksuallovbruddene som er anmeldt retter seg mot barn. 9 av 14 i 2022 og 14 av 16 i 2023 dreier seg om besittelse av overgrepsmateriale, eller overgrep mot barn under 16 år.

Av voldslovbruddene er det åtte saker fra 2022 og ti saker fra 2023 som dreier seg om mishandling i nære relasjoner.

3.2 Tall fra barnevernstjenesten i Færder

Tall	2021	2022	2023
Bekymringsmelding	390	382	485
Undersøkelser	182	149	157

Tall	2021	2022	2023
Vold seksuelle overgrep/vitne til vold i grunnlag for undersøkelse hos barnevernstjenesten	122	104	126

Kommentarer til tallene

I forbindelse med nedstegningen i Covid perioden ble det et økt fokus på å melde bekymringer til barneverntjenesten. Det førte antagelig til høye tall på antall undersøkelser og saker hvor bekymringen var vold/seksuelle overgrep/vitne til vold.

Det barneverntjenesten erfarer nå, er at utfordringene i familiene som meldes til barnevernet er komplekse og ofte med en høy bekymringsgrad. I noen familier er bekymringen så høy at barneverntjenester mottar bekymringsmeldinger fra flere instanser samtidig på samme familie. Det er aller flest meldinger knyttet til vold/seksuelle overgrep/ vitne til vold. Nest største andelen av bekymringsmeldingene handler om rus hos barnet eller foreldrene.

3.3 Tall fra Konsultasjonsteam -Ved uro knyttet til vold, seksuelle overgrep og skadelig seksuell atferd 0–18 år

Teamet ble etablert august 2023. Siden oppstart er det meldt inn 22 saker til teamet.

Kommentar til tallet

Henvendelsene har i hovedsak kommet fra skole. Barnehage, PPT og helsesykepleier står også for en del av henvendelsene. Henvendelsene har vist seg å være rettet mot riktig nivå, der behovet har vært råd og veiledning ved uro knyttet til vold og seksuelle overgrep. Råd og veiledning, har i flere tilfeller ført til økt bekymring og/eller avdekking av vold og/eller seksuelle overgrep. Disse sakene er meldt videre til barneverntjenesten.

3.4 Tall fra TryggEst

I 2023 er det registrert og håndtert 23 saker i Færder.

Kommentar til tallet

I overkant 30 % av sakene var det den voldsutsatte som selv kontaktet TryggEst, 20% av sakene ble meldt fra ansatte i kommunen og resterende kom fra annen instans.

85% av de utsatte er kvinner, 15 % er menn. 20 % er over 66 år. Høy alder, psykisk lidelse eller voldelig partner er blant de fremtredende sårbarhetsfaktorene. Minoriteter er også mer utsatt. Sakene som ble innrapportert, omhandlet fysisk vold, psykisk vold, økonomisk vold og æresrelatert vold.

3.5 Økning i meldinger som omhandler vold og overgrep

Det kan se ut som om skjerping av lovverk, sammen med et økt fokus på tema, har resultert i flere meldinger til barneverntjenesten. Gjennom prosjektet «Sammen Mot» har ansatte i barnehager, skoler, helse- og støttetjenester fått økt kompetanse om hvordan vold kan forebygges og avdekkes.

Hvert tjenestested skal ha prosedyre for å avdekke og melde bekymring om vold og seksuelle overgrep. Dersom en ansatt i Færder kommune får kjennskap til eller har mistanke om at et barn, en ungdom eller en voksen/eldre har vært utsatt for/utsettes for vold og/eller seksuelle overgrep, skal den ansatte umiddelbart informere sin nærmeste leder.

Leder skal i samarbeid med ansatt sørge for at den lovbestemte meldeplikten overholdes. Det er ikke tilstrekkelig å underrette en overordnet. Meldeplikten oppfylles ved at man sender bekymringsmelding til barnevernet og/eller anmeldelse til politi.

Avvergelsesplikten er i likhet med meldeplikten en selvstendig og individuell plikt til å søke å avverge kriminalitet. Dette gjøres ved anmeldelse til politiet eller «på annen måte». Melding til barnevernet kan således være tilstrekkelig både for å oppfylle meldeplikten og avvergelsesplikten. Er faren akutt, er det nødvendig både med melding til barnevernet og anmeldelse til politiet.

Ved mistanke om at barn/ungdom blir utsatt for vold og/eller seksuelle overgrep skal ikke foreldrene orienteres om at bekymringsmeldingen vil bli sendt. Fremgangsmåten drøftes alltid med barneverntjenesten.

Ved mistanke om at eldre brukere blir utsatt for vold i nære relasjoner skal politiet kontaktes.

4 Formelle bestemmelser

4.1 Taushetsplikt

Taushetsplikt kan defineres som at noen har plikt til å hindre at bestemte opplysninger kommer til andre enn dem som skal ha opplysningene. Taushetsplikt innebærer både en plikt til å la være å dele opplysninger, og til å behandle opplysningene på forsvarlig måte, slik at man hindrer at uvedkommende får tilgang til dem. Det har ingen betydning hvilken form opplysningene har, eller om man selv har fått dem muntlig eller skriftlig. På en del områder er det fastsatt avvikende regler, for eksempel for barnevernet, politiet og helse- og omsorgstjenestene. Ulike forvaltningsorganer kan derfor ha forskjellige regler om taushetsplikt, noe som kan få betydning når de skal samarbeide.

Det må skilles mellom *forvaltningsmessig* og *profesjonsbasert* taushetsplikt. Den forvaltningsmessige taushetsplikten inntreffer når noen har en tilknytning til et forvaltningsorgan. Etter forvaltningsloven § 13 gjelder taushetsplikten for alle som «utfører tjeneste eller arbeid» for et forvaltningsorgan.

Den profesjonsbaserte taushetsplikten er derimot knyttet til det yrket eller den bestemte rollen en person har. Slik taushetsplikt kan gjelde ved siden av den forvaltningsmessige. (Tekst er hentet fra [veileder om Taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt i forvaltningen –Justis og beredskapsdepartementet](#), PDF).

Adgang til å gi opplysninger uten hinder av taushetsplikt

Taushetsplikten er ikke til hinder for å utveksle taushetsbelagte informasjon til for eksempel barnehagen dersom det foreligger samtykke fra foreldrene. Regelsett som åpner for samarbeid påvirkes rettslig i hovedsak av fem ulike regelsett om taushetsplikt. Det gjelder reglene om

adgangen til anonymt å formidle opplysninger

samtykke til å formidle opplysninger

retten til å meddele opplysninger uavhengig av samtykke

plikten til å gi opplysninger uavhengig av samtykke

plikten til på eget initiativ å gi opplysninger uavhengig av samtykke

[Les mer om opplysnings- og varslingsplikter som gjelder uten hensyn til taushetsplikten her, PDF.](#)

4.2 Samtykke

Lovbestemt taushetsplikt kan oppheves ved samtykke fra den som har krav på taushet, jfr. Forvaltningsloven § 13 a nr. 1 og pasient- og brukerrettighetsloven §5-1. Et slikt samtykke bør være skriftlig og nedfelt i en samtykkeerklæring. Taushetsplikten oppheves når det foreligger et informert samtykke. Med informert samtykke menes et samtykke gitt med forståelse for hvem som skal få opplysningene og hva opplysningene skal brukes til. Et slikt samtykke opphever taushetsplikten så langt som samtykket rekker. Det er viktig å merke seg at forvaltningen må vurdere samtykkets rekkevidde. Et samtykke kan helt eller delvis trekkes når som helst.

4.3 Meldeplikt/opplysningsplikt

Melde- og opplysningsplikten utløses når «det er grunn til å tro» at et barn blir utsatt for mishandling i hjemmet eller det befinner seg i en av de alvorlige situasjonene som barnevernlovens §§ 3-7, 3-8, 5-1 bokstav a til d, 6-2 og 8-4 første ledd beskriver. Den som vurderer å melde ifra til barneverntjenesten om et barns situasjon, må ikke ha sikker viten om barnet befinner seg i en slik alvorlig situasjon. Det er nok at mistanken er såpass underbygget at «det er grunn til å tro». I praksis vil det ofte være bekymring for barnets omsorgssituasjon eller barnets alvorlige atferdsproblem som aktualiserer melde-/opplysningsplikten.

Meldeplikten er et selvstendig og individuelt ansvar som påhviler den enkelte ansatte. Hver og en må foreta en konkret og skjønsmessig vurdering av situasjonen. Det er ikke tilstrekkelig å underrette en overordnet.

Barneverntjenesten har adgang til å pålegge offentlige myndigheter å gi opplysninger til barneverntjenesten, jf. Barnevernloven § 13-4. Opplysningsplikt etter pålegg er også begrenset til forhold som faller inn under beskrivelsene i §§ 3-7, 3-8, 5-1 bokstav a til d, 6-2 og 8-4 første ledd.

Helsepersonelloven §31 og 33 regulerer helsepersonellens opplysningsplikt. Regler om taushetsplikt og opplysningsrett finnes i forvaltningsloven, men en del lover har også egne regler. I tillegg inneholder straffeloven enkelte regler om plikt til å søke å avverge alvorlige straffbare handlinger.

4.4 Opplysningsrett

I visse situasjoner har man en adgang til å gi opplysninger til andre instanser. For barneverntjenesten følger denne adgangen av barnevernloven §§ 13-1 og 13-5 første ledd. Den sier at opplysninger til andre forvaltningsorgan kan bare gis når det er nødvendig for å fremme barneverntjenestens oppgaver, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade for noens helse. Barneverntjenesten har også adgang til å gi opplysninger til andre når opplysningene brukes til det formål de er innhentet for. Dette følger av forvaltningsloven § 13 b nr. 2.

Helsepersonelloven § 23, nr. 4 sier at taushetsplikten ikke er et hinder for at opplysninger gis videre når tungtveiende private eller offentlige interesser gjør det rettmessig å gi opplysningene videre.

4.5 Avvergingsplikt

Avvergingsplikten er i likhet med meldeplikten en selvstendig og individuell plikt til å handle av eget tiltak. (Straffeloven § 196) Hver enkelt må selv foreta en skjønsmessig vurdering av faren for overgrep. Den som forsettlig unnlater å oppfylle avvergeplikten, kan straffes med bøter eller fengsel. De avveininger man gjør, bør derfor nedtegnes skriftlig. Avvergeplikten er en plikt for å forhindre straffbare handlinger og skal ALLTID meldes til politiet. Noen ganger vil det være nødvendig å melde til barnevernet i TILLEGG til politiet. Å melde til barnevernet alene er ikke nok.

4.6 Kjønnslेमlestelse og avvergelsesplikten

Denne loven ble opphevet i 2015 og erstattet med Straffeloven §§ 284 og 285. Loven påbyr en rekke offentlig og private ansatte å forsøke å avverge at kjønnslेमlestelse får skje, omtalt som **avvergeplikten**. Når disse får

kunnskap om at noen kan bli kjønnslemlestet, har offentlige instanser en lovbestemt plikt til å avverge at lemlestelsen blir gjennomført, for eksempel ved å melde fra til barnevernstjenesten eller politi. Brudd på denne plikten kan straffes med bøter eller fengsel i ett år.

Ved fare for at kjønnslemlestelse vil kunne skje i umiddelbar fremtid, vil melding til barneverntjenesten ikke være tilstrekkelig. Da må saken anmeldes til politiet, som kan iverksette tiltak for å beskytte jenta. Eksempler på aktuelle tiltak fra politiets side er vedtak om reiseforbud og fratakelse av pass og annen reisedokumentasjon.

5 Oversikt over sentrale tjenester som er viktige i arbeidet mot vold i nære relasjoner

5.1 Ansatte i Færder kommune

Ansatte som handler ved bekymring, er antagelig det som i størst grad kan bidra til å forebygge vold og/eller seksuelle overgrep. Etter Lov om barneverntjenester § 13-4 har **alle offentlig ansatte** opplysningsplikt til barneverntjenesten. Plikten gjelder både i situasjoner hvor barneverntjenesten etterspør opplysninger som ledd i sin utredning av en sak etter barnevernloven (etter anmodning), men også i situasjoner hvor offentlig ansatte selv oppdager forhold som man mener at barneverntjenesten bør undersøke (av eget tiltak). Dermed har alle offentlig ansatte en selvstendig opplysningsplikt til barnevernet når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt.

5.2 Barneverntjenesten

Barneverntjenesten er gitt et særlig ansvar for å sikre at barn som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. For å kunne ivareta dette ansvaret overfor barn som utsettes for vold i familien, er barneverntjenesten avhengig av å motta opplysninger fra andre som kjenner barnets situasjon.

Opplysningsplikten til barnevernet (både etter anmodning og etter eget tiltak) gjelder også for en rekke yrkesutøvere med profesjonsbestemt taushetsplikt.

5.3 Forebyggende helsetjeneste, barn og unge

Helsestasjon- og skolehelsetjenestens kontaktflate mot alle barn, unge og deres foreldre gjør at tjenesten har potensial til å nå alle, uavhengig av sosial tilhørighet. Dette gir en unik mulighet til å forebygge og avdekke vold og overgrep. Helsesykepleier, lege, fysioterapeut, jordmor og annet personell på helsestasjonen skal være oppmerksomme på forhold som kan tyde på at barnet er utsatt for vold, overgrep eller omsorgssvikt, og ved konsultasjonene i helsestasjonsprogrammet observere barnet og familien for å avverge og avdekke slike forhold. I tillegg tas temaene rutinemessig opp på flere konsultasjoner i helsestasjonsprogrammet.

Ved skolestartundersøkelsen har skolehelsetjenesten mulighet til å observere fysiske og psykiske tegn til mistriivsel, vold, overgrep og omsorgssvikt. I helsesamtalen på 8. trinn blir vold og overgrep tematisert, der målsettingen er å forebygge, avverge og avdekke vold og overgrep. Barn og ungdom kan også henvende seg til helsesykepleier uten avtale eller henvisning (drop-in) hvis de er utrygge hjemme eller bærer på vonde hemmeligheter.»(Nasjonalfaglig retningslinje for helsestasjon og skolehelsetjenesten).

5.4 Konsultasjonsteam - Ved uro knyttet til vold, seksuelle overgrep og skadelig seksuell atferd 0–18 år

Konsultasjonsteamet er et tverrfaglig team med fagpersoner fra Helsestasjon, Psykisk helseteam- barn og unge/ Færderhuset, og Barnevern. Konsultasjonsteamet har spisskompetanse på vold, seksuelle overgrep og skadelige seksuell atferd (SSA). Konsultasjonsteamet skal bistå med kompetanseheving til kommunens ansatte, samtidig bistå med råd og veiledningen til ansatte, innbyggere og øvrig lag rundt barnet. Vi blir laget rundt laget!

Konsultasjonsteamet gir også råd og veiledning til den som selv er utsatt (0-18 år).

Konsultasjonsteamet kan gi råd og veiledning der man har en uro knyttet til vold og seksuelle overgrep, om ulike handlingsalternativer. Den som søker råd, skal kunne forbli anonym og kan selv velge å følge rådene. Dersom det fremkommer et behov for videre oppfølging, kan Konsultasjonsteamet være behjelpelig med overgangen til dette.

Hvis det avdekkes forhold som utløser bekymring, er det teamets oppgave å hjelpe rådsøker med å ta kontakt med øvrig hjelpeapparatet og bistå i denne prosessen.. I alvorlige tilfeller har teamet meldeplikt til barnevern og politi på lik linje med andre tjenester.

Konsultasjonsteamet kan kontaktes pr. telefon (90 80 57 23).

5.5 Handlingsplan for alle som arbeider med barn og unge i Færder

Hva gjør jeg ved mistanke om vold og seksuelle overgrep mot barn?

5.6 TryggEst

Helse og omsorgstjenesteloven § 3-3 a omhandler kommunens ansvar for å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep. For å sikre at kommunen ivaretar dette lovpålagte ansvaret, ble det i 2020 besluttet at Færder kommune skal være en TryggEst-kommune. TryggEst er en arbeidsmodell som blant annet innebærer et eget team som tar imot bekymringsmeldinger og håndterer saker som omhandler vold og overgrep mot risikoutsatte voksne. Teamet er lett tilgjengelig for ansatte og innbyggere og har et særlig fokus på sårbare grupper. TryggEst-teamet i Færder kommune er tverrfaglig sammensatt av fagpersoner som til daglig arbeider med de særlig sårbare gruppene; eldre, psykisk syke, minoriteter, mennesker med ruslidelser og mennesker med nedsatt funksjonsevne. I tillegg til å håndtere konkrete saker, har teamet fokus på kompetanseheving.

TryggEst-teamet nås på tlf.: 91 17 39 79 mellom 09:00 og 14:00 alle virkedager.

5.7 Politiet

Vold i nære relasjoner - politiet.no

Vestfold politidistrikt prioriterer saksfeltet vold i nære relasjoner høyt. Straffesakene etterforskes ved lokal driftsenhet og det er utpekt lokal kontaktperson. Politidistriktets fagkoordinator for vold i nære relasjoner, seksuelle overgrep og forebyggende politiarbeid kan kontaktes for drøfting av saker, informasjon om sikkerhetstiltak og andre hjelpeinstanser. For drøfting av voldssaker kontaktes leder for voldsavsnittet. For drøfting av saker vedrørende ungdom under 18 år, kontaktes leder for ungdomsteam. Vedrørende drøfting av

saker som omhandler seksuelle overgrep kontaktes leder for SO-teamet (kommunalt team som settes inn når mistanke om eller at seksuelle overgrep har skjedd).

Politiet oppretter sak ved bruk av offentlig påtale når det innkommer melding om vold i nære relasjoner. Barnevernet/ barnevernvakten skal alltid varsles når politiet er på slike oppdrag. (presisert i polititjenesteinstruks § 12-4)

Mulige tiltak fra politiet

- Søknad om besøksforbud: Besøksforbud er et tiltak for å verne voldsutsatte i en akutt situasjon. Brudd på besøksforbud er straffbart, og vedkommende vil bli vurdert pågrepet.
- Mobil voldsalarm: Voldsalarm bør kunne utleveres innen 24 timer. Tiltaket er et midlertidig tilbud av 3 måneders varighet. Forlengelse er mulig, det vil da foretas ny og utvidet trusselvurdering. Tiltaket er ment forebyggende, slik at voldsutøver vil bli orientert om at alarm er utlevert.

Tlf: Tønsberg politistasjon: 33 34 44 00

Bistand av advokat

Ofre for vold i nære relasjoner vil som regel ha rett til bistand av advokat. En samtale med advokat før innlevering av anmeldelse til politiet er å anbefale. Voldsofre kan, dersom saken er anmeldt, søke voldsofferstatning fra staten. Skjema kan fås hos politiet.

Melding til politiet

Alle har plikt til å hindre visse former for kriminalitet gjennom å anmelde eller på annen måte avverge forholdet, jf straffeloven § 139. Denne avvergeplikten går foran lovbestemt taushetsplikt. For helsepersonell er denneplikten også omtalt i helsepersonell loven § 31.

5.8 Krisesentret Vestfold

Krisesenteret i Vestfold har som formål å bistå kvinner, menn og barn utsatt for vold i nære relasjoner- og partnervold. Krisesenteret er et midlertidig bo- og beskyttelsestilbud. Krisesenteret har også et eget dagtilbud ved senteret, hvor voksne og barn kan få tilbud om samtaler. Krisesenteret ligger i Tønsberg, og dekker Vestfoldkommunenes lovpålagte Krisesentertilbud. Krisesenteret er bemannet hele døgnet.

[Krisesenteret i Vestfold - skiv.no](http://skiv.no)

5.9 Barnevernvakta

Barnevernvakta i Vestfold er en interkommunal akuttberedskap for barneverntjenestene i Vestfold politidistrikt. Barneverntjenestene har organisert sin akuttberedskap på kveld, natt og helg gjennom interkommunalt samarbeid, med Tønsberg kommune som vertskommune. Barnevernvakta i Vestfold er lokalisert på Tønsberg politistasjon. Barnevernvakta har åpnet på kveldstid fra kl. 17, og på natt og dagtid i helgene. På natt, og dagtid i helger, nåes barnevernvakta via politiet, tlf.: 02 800.

5.10 Alarmtelefonen for barn og unge

116 111 - alarmtelefonen for barn og unge

Alarmtelefonen er en gratis nødtelefon for barn og unge. Barn, unge, foreldre og andre som er bekymret for et barns situasjon kan kontakte alarmtelefonen for å formidle sin bekymring og behov for hjelp. Nødtelefonen er åpen når barneverntjenestene er stengt. Alarmtelefonen fungerer som et supplement til det kommunale barnevernet og Barnevernvakta i Vestfold.

Når Barnevernvakta i Vestfold er åpen, settes telefonene automatisk over til dem.

5.11 SMISO Vestfold (tidligere incestsenteret)

SMISO Vestfold har et overordnet mål om å bekjempe incest og seksuelle overgrep ved å påvirke til forandring av de faktorer i samfunnet som er med på å opprettholde disse problemene.

Dette gjør vi ved å synliggjøre problemene, drive forebyggende arbeid i skolene og barnehagene i Vestfold, avdekke pågående overgrep og ved å bidra til et bedre liv for alle som er utsatt for incest og seksuelle overgrep.

Vår primære målgruppe er jenter, gutter, kvinner og menn som er utsatt for incest og/eller seksuelle overgrep og deres pårørende. Vår sekundære målgruppe er overgripere og offentlige virksomheter.

Telefon: 33 37 77 77

5.12 Statens Barnehus i Sandefjord

Tilrettelegger avhør og medisinske undersøkelser og koordinerer det tverrfaglige samarbeidet etter henvisning fra politiet. Barnehuset tilbyr også korttidsterapi, oppfølging og behandling og har tilbud om rådgiving til offentlige aktører og privatpersoner.

Barnehuset er et tverrfaglig kompetansesenter for barn, ungdom og voksne personer med utviklingshemming som har vært utsatt for eller er mistenkt utsatt for vold eller seksuelle overgrep. Barnehuset er også for de som har vært vitne til vold eller seksuelle overgrep. Statens barnehus Sandefjord dekker fylkene Buskerud, Vestfold og Telemark. På barnehuset gjennomføres tilrettelagt avhør, det vil si et lyd- og bildeopptak av barnet forklaring.

Telefon: 47 48 99 33

Barnehuset i Sandefjord

5.13 Ambulerende voldtektsmottak i Vestfold, SO – teamet, fra 14 år

Overgrepsmottaket i Vestfold er tilbud for kvinner og menn over 14 år, som nylig har vært utsatt for seksuelt overgrep, voldtekt, voldtektsforsøk eller lignende seksuelle krenkelser.

Overgrepsmottaket tilbyr akutt behandling og rådgivning. Tilbudet er gratis og åpent hele døgnet.

Du kan ringe overgrepsmottaket hele døgnet alle dager:

Telefon: 116117 eller 33 48 20 30

Du kan også kontakte legevakten, fastlegen din eller politiet.

Telefon politi: 112

5.14 Familievernkontoret

- [Familievernkontoret i Vestfold](#)
- Telefon: 46 61 81 80
- Telefontider: 08:00–15:30
- Åpningstider: 08:00–15:30

5.15 Alternativ til vold i Vestfold

Telefon: 45 23 31 04

Telefontid: 09:00–15:00, mandag–fredag.

Alternativ til vold tilbyr psykoterapi og målet med behandlingen er at den som utøver vold skal slutte å bruke vold, forstå mer av egen voldsbruk og finne alternativer. Behandlingen kan finne sted individuelt eller i gruppe med andre

Det gis informasjonssamtaler til partner og barn av den som går i behandling, for å gi et innblikk i hva voldsterapi er. I informasjonssamtaler vil en få kunnskap om hvilke reaksjoner som er vanlige etter å ha levd med vold og annen informasjon som kan være nyttig.

I forbindelse med et behandlingsløp tilbys også samtaler til partner og barn, for bearbeiding av å ha levd med vold. Partnere kan hvis de ønsker, delta i en gruppe med andre som er utsatt for vold. Der vil det bli mulighet for å få mer kunnskap om vold, reaksjoner på vold samt ivaretagelse av seg selv. [Les mer om tilbudet her.](#)

ATV har ikke refusjonsordning. Det er derfor en egenandel på 350,- timen for voldsterapi individuelt. Gruppene vil ha en annen pris.

5.16 Tannhelsetjenesten

Tannhelsetjenesten og barneverntjenesten har årlige samarbeidsmøter der prosedyrer for bekymring og samarbeid rundt barn som bekymrer er tema. Det foreligger også en samarbeidsavtale mellom tjenestene som

gjennomgås en gang i året.

5.17 Røde kors-telefonen om negativ sosial kontroll og æresrelatert vold

- rodekorstelefonen.no
- Telefon: 81 55 52 01

5.18 Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold

Kompetanseteamet er et nasjonalt tverretattlig fagteam som bistår hjelpeapparatet i konkrete saker som omhandler tvangsekteskap, kjønnslemlestelse eller andre former for æresrelatert vold.

Kontakt

Kompetanseteamet veileder både første- og andrelinjetjenestene, for eksempel politi, barnehager, skoler, asylmottak, helsestasjon, barnevernstjenesten, krisesentre, norske utenriksstasjoner og UDI.

Utsatte over 18 år kan også ta kontakt for å få hjelp.

Kontakt Kompetanseteamet mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold

Telefon: 47 80 90 50 (mandag–fredag kl. 9–15)

E-post: Kompetanseteamet@bufdir.no

5.19 Operativ koordineringsgruppe mot hatefulle ytringer, radikalisering og voldelig ekstremisme

Har du en bekymring du ønsker å drøfte opp mot hatefulle ytringer, radikalisering eller voldelig ekstremisme, kan du kontakte OKG i Færder kommune. SLT-koordinator i oppvekst leder gruppen, og kan kontaktes på;

Telefon: [40 91 44 74](tel:40914474).

[Les mer her.](#)

5.20 Mangfoldsrådgiver

Mangfoldsrådgiverne har spisskompetanse på problemstillinger knyttet til negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, og samarbeider tett med skolens elevtjeneste. De følger opp elever og ansatte ved skolen mangfoldsrådgiver er utplassert på, og elever ved skoler i nærområdet ved behov. Mangfoldsrådgiverne skal også styrke kompetansen til ansatte i lokale flykningstjenester, NAV, voksenopplæringsinstitusjoner og andre hjelpetjenester om tematikken.

Telefon: 40 21 72 66.

5.21 Vern for eldre

- Nettside: vernforeldre.no
- Vern for eldre - nasjonal kontakttelefon: 800 30 196

5.22 Sammen mot vold og overgrep - Færder kommune

Sammen Mot - vold og overgrep er et folkehelseløft der fokuset er forebygging av vold og overgrep i et folkehelseperspektiv. Sammen Mot er et tiltak i Helhetlig plan for oppvekst.

Færder satser på to tiltak:

1. COS- Circle of Security
2. Forebyggende undervisning/læringsprosesser i det universelle om vold og overgrep.

Tiltak 1: COS- Circle of Security er et universelt program som gir voksne en dypere forståelse av alle barn og ungdom, der mentalisering står i fokus. Voksne trenes i å se seg selv utenfra og barnet innenfra. En del barn har med seg utrygge erfaringer og barn med temperamentsmessige utfordringer er i fokus. COS opplæringen skal ligge som et fundament og en grunnmur for kompetanseheving/undervisning av barn og unge om vold og overgrep. Et mål med COS er å gi lærere og barnehagepersonell en tilnærming og en modell for å ivareta barns psykologiske og emosjonelle behov. Altså å gi anvendbare verktøy som fungerer i praksis i hverdagen, men også når det stormer rundt barnet/ungdommen. Alle skolene får COS-kurs gjennom 5 undervisningsmoduler. Barnehagene har hatt opplæring i COS og Se barnet innenfra. Dette vedlikeholdes årlig.

Tiltak 2: Undervisning/læringsprosesser i det universelle - for alle, også de som er utsatt: Mange barn og unge i Færder er med å samskaper temaene og innholdet i egen undervisning/læringsprosesser fra barnehage til ut ungdomsskolen. Temaene de jobber videre med er de temaene barn og unge aldersadekvat er opptatt av.

Samskaping er innovasjonen i læringsprosesser om vold og overgrep. Det skal være undervisning med trygge voksne nær barn og unge om vanskelige temaer barn og unge selv er opptatt av og har behov for å lære mer om. De voksne skal være opptatt av det barn og unge er opptatt av.

Hensikten med samskapingen er at det er en del av undervisningen som skal øke kompetansen hos barn og unge når det gjelder hva vold og overgrep er. Gjennom videre undervisning i fordypningstemaer de er opptatt av, øker kompetansen, de vil vite mer hvor de kan få hjelp og bidra forebyggende til at de ikke utfører vold og overgrep mot andre. Det er folkehelse og ha reell medvirkning i eget liv og helt i tråd med den nye opplæringsloven som trer i kraft 1.8.2024, læreplanen for skole og rammeplanen for barnehage at barn og unge skal medvirke til egen læring.

5.23 SLT-strukturen i Færder kommune – Samordning av lokale rus og kriminalitetsforebyggende tiltak

Færder kommune har organisert det rus, og kriminalitetsforebyggende arbeidet gjennom SLT-modellen, som er en nasjonal modell for norske kommuner. De tre nivåene i modellen er beskrevet her. Færder kommune har organisert SLT-modellen på følgende måte:

- Politiråd (fungerer som SLT-styringsgruppe): Politiske representanter: ordfører og opposisjonsleder
Administrasjonen: Virksomhetsdirektør oppvekst, virksomhetsdirektør for helse, virksomhetsdirektør for AKL, SLT-koordinator. Politiet: politistasjonssjef og politikontakt.
- SLT-koordineringsgruppe: har ansvar for å løfte saker til politirådet samt iverksettelse av strategier og tiltak. Består av virksomhetsdirektør oppvekst, SLT – koordinator, leder barneverntjenesten, leder forebyggende helsetjenester, virksomhetsleder psykisk helse og rus, representant fra rektorene / skoleledelse, leder flyktningetjenesten (FINT), politikontakt for Færder kommune.
- SLT-arbeidsgruppe/ det utførende nivået: Består av ulike aktører som er i direkte kontakt med barn og unge som helsesykepleiere og sosiallærere på ungdomsskolene og videregående skole, forebyggende barnevern, rusforebyggende ungdomsteam, psykisk helse og rus, Færderhuset, Fritid Færder, politikontakt og SLT-koordinator.

SLT-nettverket følger med på trender og utvikling i utfordringsbildet innen rus, vold og annet kriminalitetsforebyggende arbeid, og iverksetter ulike tiltak for å møte utfordringsbildet. Det er i tillegg opprettet et SLT-Vestfold nettverk som består av SLT-koordinatorerne i Vestfold samt politiet. Det gjennomføres et kort ukentlig statusmøte, «SLT Torsdagstalk» på tvers av aktører i kommunen og med samarbeidsparter, og de ulike nivåene i SLT-strukturen møtes 4 ganger i året gjennom en fast struktur.

6 Tiltaksplan

6.1 Forebyggende tiltak

Tiltak 1: Tiltak i helsestasjon og skolehelsetjeneste

- **Avdekke vold og overgrep hos gravide:**
 - jordmor spør alle gravide som er i svangerskapsomsorgen om vold.
- **Hjemmebesøk av jordmor og helsesykepleier etter fødsel og ved faste konsultasjoner på helsestasjonen:**
 - vold tematiseres og barnet kles av ved helseundersøkelsen for å avdekke tegn på vold og overgrep, brosjyre om vold gis ut til alle foreldre. Det stilles rutinemessig spørsmål om vold i nære relasjoner av både jordmor og helsesykepleier.
- **2–4 ukers gruppe:**
 - vold tematiseres og det vises film som blant annet handler om filleristing.
- **Konsultasjoner på helsestasjonen:**
 - barn observeres uten klær ved vekstmåling og somatiske undersøkelser
- **Skolestartssamtalen 1. trinn:**
 - vold og overgrep tematiseres. Barnet bør være lett avkledd ved somatisk undersøkelse og vektkontroll.
- **8. trinnsamtale:** vold og overgrep tematiseres individuelt eller i gruppe. Ungdom informeres om hva som er vold og overgrep (herunder kjærestevold).
- **Avdekke kjønnslemlestelse** gjennom at helsesykepleier er spesielt oppmerksom på barn som er fra land hvor omskjæring praktiseres, ved hjemmebesøk og på helsestasjonen.

Ansvar: Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Status: Eksisterende tiltak

Tiltak 2: Avdekke vold og overgrep hos barn som går i barnehage, SFO og skole

Alle ansatte i barnehagene, SFO og skoler skal være godt kjent med handlingsveileder ved mistanke om vold og seksuelle overgrep mot barn. Hva gjør jeg ved mistanke om vold og seksuelle overgrep mot barn? (veileder).

Ansvar: Styrer og rektor

Status: Eksisterende tiltak

Tiltak 3: Håndtering av digital vold i skole og SFO

Utarbeide rutiner for hvordan personalet i SFO og skole skal håndtere situasjoner der barn og unge melder om digital vold.

Ansvar: Rektor, skoleeier

Status: Ikke etablert

Tiltak 4: Sammen Mot vold og overgrep

Et folkehelseiltak som har til hensikt å forebygge vold og overgrep mot barn og unge. Barn og unge øker sin kompetanse gjennom læringsprosesser om hva vold og overgrep er. Barn og unge i barnehage og skole skal selv få samskape til aktuelle aldersadekvate temaer de har behov for å lære mer om.

Ansvar: Styrer, rektor, helsestasjon og skolehelsetjeneste, barnevern og konsultasjonsteam

Status: Implementeres i alle skoler og barnehager i 2024/2025

Tiltak 5: Samarbeid mellom SMISO og barnehagene i Færder

Etablere et strukturert samarbeid mellom SMISO og barnehagene, tilsvarende det skole har.

Ansvar: Barnehagemyndighet/barnehageeier og helsestasjonen

Status: Påbegynt

Tiltak 6: Undervisning i samarbeid med SMISO (tidligere incestsenteret) på 4. trinn på alle skoler i Færder kommune

Ansvar: Skolehelsetjenesten og SMISO Vestfold

Status: Eksisterende

Tiltak 7: Avdekke tvangsekteskap og æresrelatert vold, negativ sosial kontroll– barne- og ungdomsskolen

Rutiner som sikrer samarbeid mellom FINT, ansatte i skole, nav, skolehelsetjeneste, SLT, mangfoldsrådgiver, barnevern og andre for å avdekke tvangsekteskap, negativ sosial kontroll.

Ansvar: Skolehelsetjeneste og Konsultasjonsteam mot vold og overgrep, mangfoldsrådgiver med flere.

Status: Ikke etablert

Tiltak 8: Kommunen tilbyr foreldreveiledning i tråd med innbyggernes behov

Kommunen har ulike foreldreveiledningstilbud. Dette innebærer foreldreveiledning på alle nivå.

Ansvar: Helsestasjonen/skolehelsetjenesten, FINT, barneverntjenesten/ Færderhuset

Status: Påbegynt

Tiltak 9: Flexid-kurs for unge med minoritetsbakgrunn

Kurset tar sikte på å bevisstgjøre deltakerne på følelser som oppstår når kulturelle verdier og praksiser møtes. Kurset drives av barnevernsansatte og har i hovedsak deltakere som mottar hjelpetiltak fra barneverntjenesten. Erfaringene som er innhentet fra tidligere deltakere forteller oss at kurset oppleves nyttig og lett kan relateres til egen opplevd hverdag. Deltakerne får mulighet til å sortere og reflektere over egne følelser og erfaringer med det å være krysskulturell.

Ansvar: Barneverntjenesten

Status: Er etablert, vurderes videreutvikling til flere grupper

Tiltak 10: Etablere en drøftings arena om tema vold i nære relasjoner på tvers av sektorer og aldersgrenser

Tverrfaglig og tverretatlig sammensatt drøftings arena, faste møter og ved behov. Særlig fokus på erfaringsdeling mellom TryggEst og Konsultasjonsteam -Ved uro knyttet til vold, seksuelle overgrep og skadelig seksuell atferd 0-18 år

Ansvar: TryggEst og Konsultasjonsteam – ved uro knyttet til vold, seksuelle overgrep og seksuell skadelig atferd.

Status: Ikke etablert

Tiltak 11: Videreføre TryggEst som kommunalt lavterskeltilbud, for å sikre kontinuerlig kunnskap og ivaretagelse av risikoutsatte grupper

Buudir sin veileder legges til grunn for arbeidet i TryggEst. TryggEst er både et forebyggende, kompetansehevende og hjelpetiltak.

Nettressurs: <https://buudir.no/vold/TryggEst>

Ansvar: Hjemmetjenesten, FINT, Nav, Bo- og avlastningstjenesten voksne, Tjeneste for psykisk helse og rus

Status: Er etablert

Tiltak 12: Sikre at det er oppdatert informasjonsmateriell om vold og overgrep, som gjøres tilgjengelig på kommunens hjemmesider

Ansvar: TryggEst-team

Status: Ikke etablert

Tiltak 13: Arrangere årlig TryggEst-uke i kommunen

Informasjonsuke rettet mot innbyggere og ansatte i kommunen om vold og seksuelle overgrep med informasjon om hvor de skal henvende seg for å få hjelp eller melde fra.

Ansvar: TryggEst-team i samarbeid med tjenestene.

Status: Ikke etablert

6.2 Kompetansehevende tiltak

Tiltak 14: Etablere strukturert kompetanseheving om tema vold og overgrep til ansatte i oppvekst.

Fokus på å ha kontinuerlig kompetanseheving. Tilgjengelig faglig støtte til basistjenestene i hverdagen der bekymring kan oppstå.

Ansvar: Konsultasjonsteam – Ved uro knyttet til vold, seksuelle overgrep og skadelig seksuell atferd 0-18 år

Status: Ikke etablert

Tiltak 15: Ansatte i kommunen som yter tjenester til risikoutsatte voksne skal gjennomføre Bufdirs e-læringskurs om vold og overgrep.

E- læringskurset er tilgjengelig på KS nettsider.

Ansvar: Ledere

Status: Påbegynt

Tiltak 16: Øke kompetansen hos ansatte i Færder kommune om å snakke med foresatte/innbyggere om vanskelige tema.

Ansatte skal øve på ferdigheter – den nødvendige samtalen.

Ansvar: Ledere

Status: Er i gang

Tiltak 17: Øke kompetansen hos ansatte i Færder kommune om å snakke med barn og unge om vanskelige tema.

Etablere arena for ferdighetstrening

Ansvar: Ledergruppa barn og unge/ledergruppa helse og omsorg

Status: Er i gang

6.3 Hjelpetiltak

Tiltak 18: Samarbeidsavtale mellom politiet og kommune om RISK – forebygging av partnervold

Det lages en samarbeidsavtale i politiråd mellom politi og Færder kommune om RISK, knyttet til politiets satsning i pilotprosjekt knyttet til risikovurdering, avverging og oppfølging.

Ansvar: SLT koordinator og politiråd

Status: Ikke etablert

Tiltak 19: Barneansvarlig

Det opprettes barneansvarlig i tjeneste for psykisk helse og rus, hjemmetjenesten, bo- og avlastningstjenesten for å påse at barn som pårørende får nødvendig informasjon og oppfølging.

Ansvar: Ledere

Status: Er etablert

Tiltak 20: Mentorordningen

Eablering av lokalt mentornettverk i samarbeid med Tønsberg kommune.

Mentorer settes inn for aktuelle i høy risiko for alvorlig kriminalitet eller voldelige ekstreme handlinger. Færder kommune fortsetter å utdanne mentorer som inngår i nettverket.

Ansvar: SLT-koordinator

Status: Påbegynt

Tiltak 21: Tilbud til unge voldsutøvere

Færder kommune initierer et samarbeid med Vestfold-kommunene om en søknad om et eget tilbud for ungdom på Alternativ til vold (ATV) slik at unge voldsutøvere kan tilbys et behandlingsopplegg på ATV, og at tiltaket kan iverksettes som en del av en ungdomsplan i straffegjennomføring av ungdomsstraff og ungdomsoppfølging.

Ansvar: Barneverntjenesten, Forebyggende helsetjenester og SLT-koordineringsgruppe, løftes videre i SLT-Vestfold nettverket og med ATV.

Status: Ikke etablert

Tiltak 22: Prosedyrer/rutiner ved mistanke om vold gjøres tilgjengelig og kjent for alle ansatte.

Prosedyrene/rutinene går igjennom årlig og ligger tilgjengelig i kommunens kvalitetssystem, Compilo.

Ansvar: Leder for den enkelte tjeneste

Status: Årlig aktivitet

7 Vedlegg

- [Handlingsveileder vold og overgrep](#)
- [Vold i nære relasjoner - politiet.no](#)
- [Handlingsplan mot hatefulle ytringer, radikalisering og voldelig ekstremisme \(PDF, 5 MB\)](#)
- [Sammen om innenforskap \(PDF, 18 MB\)](#)
- [Plan for realisering av oppvekstreformen \(PDF, 5 MB\)](#)